Трибуна вільного українського слова на вільній американській землі

СВОБОДА SVOBODA
УКРАЇНСЬКИЙ ЩОДЕННИК UKRAINIAN DAILY

Адреса Редакції і Адміністрації: "Svoboda", 81-83 Grand St., Jersey City 3, N. J. Телефон: HEnderson 4-0807, 4-0237. Тел. УНС.: HEnderson 4-1016

РІК LXI. Ч. 154. ДЖЕРЗІ СИТІ і НЮ ЙОРК, ВІВТОРОК, 21-го ЛИПНЯ 1953. П'ЯТЬ ЦЕНТІВ — FIVE CENTS JERSEY CITY and NEW YORK, TUESDAY, JULY 21, 1953. No. 154. VOL. LXI.

СЕНАТ „ВИЧИЩУЄ СТІЛ" ПЕРЕД ВІДРОЧЕННЯМ СЕСІЇ КОНГРЕСУ

Вашингтон. — У зв'язку з заповідженим на день 31-го липня відроченням сесії Конгресу, Сенат тепер правдоподібно працюватиме по 15 годин денно, щоб „вичистити стіл" та полагодити велику кількість справ, які він повинен ще полагодити перед вакаційною перервою в нарадах Конгресу. До неполагоджених ще справ Сенату належать м. ін. такі важливі ухвали, як з приділу призначення фондів на Взаємну Безпеку; законопроєкт в справі допущення нових імігрантів з Европи та доброго пів десятка інших законів, що вже перейшли в Палаті Репрезентантів і які повинен ще ухвалити Сенат, маючи в цьому відношенні відповідні зобов'язання до Білого Дому, чи самих впливових членів Конгресу. Інші справи, між ними й ціла низка важливих законопроєктів, що стоять ще перед теперішнім Конгресом, не були полагоджені в Палаті Репрезентантів і тим самим Сенат не потребує ними турбуватися перед відпусткою. Щоб помогти перевати теперішню сесію Конгресу — згідно з пляном, сенатор Вільям Ноленд з Каліфорнії, діючий лідер республіканської більшости в Сенаті, заповів учора, що Сенат тепер починатиме свої наради о год. 9 рано і працюватиме впродовж обідової перерви. Досі Сенат звичайно починав свої наради вполудне. Дальша праця Сенату залежатиме ще від висліду сьогоднішніх нарад представників сенатської республіканської більшости з президентом Айзенгавером, на яких з'ясується справу пільности поодиноких справ вирішиться, які законопроєкти повинні бути ухвалені вже тепер, а які можуть чекати до січня наступного року. До таких справ належить м. ін. проблема, чи уряд вимагатиме поширення межі національного заборгування вже на теперішній сесії. Теперішню висоту національного заборгування обмежено до 275,000,000,000 долярів, а передбачений недобір в бюджеті на 1953 рік, що кінчиться з днем 30-го червня та який виноситиме 9,000,000,000 долярів збільшить фактичне заборгування до 272,361,259,803 долярів, залишаючи тим самим тільки малу можливість дальших заборгувань, якщо б зайшла потреба. До спірних справ в Сенаті належить теж законопроєкт про позаквотове допущення 220,000 нових імігрантів з Европи. Сенатор Пат МекКаррен, який виступає проти того закону, заповів, що коли б той закон ще тепер поставлено на порядок нарад Сенату, то він попереджує, що наради Сенату будуть продовжені на серпень. Помітна в Сенаті теж опозиція проти підвишки поштових оплат, проти пляновання повновластей для уряду відносно продажу урядових фабрик синтетичної ґуми та проти низки інших законопроєктів, що вже перейшли в Палаті Репрезентантів і очікують на акцію Сенату. Досі майже завжди так бувало, що Сенат, як і взагалі Конгрес, полагоджував перед закриттям чи відроченням своєї сесії тільки ті справи, що не викликали більших суперечностей та відкладав усі ті законопроєкти; що вимагали довших дебат.

Ніксон закликав молодь бути борцями за мир

Нюпорт Біч, Каліфорнія. — На великій скавтській (пластовій) стрічі виступив віцепрезидент Річард Ніксон, розкривши перед молоддю їхні завдання, як борців за краєвий світ. Скавтська стріча („Джемборі") сягнула в цю чудову каліфорнійську місцевість біля 50,000 скавтів, що їх відвідали багато знаних діячів Америки, а серед них і віцепрезидент. У промові до молоді віцепрезидент вказав на завдання молоді в боротьбі двох світів, що з них один, який керується по-диктаторськи, приносить ганьбу світові. Як доказ викривлення юнацьких душ в диктатурі, Ніксон вказав на долю покаліченої „молоді Гітлера". Тому таке велике значення має дійсна організація молоді, яка змагає однаково до духового і фізичного розвитку людини. Майбутнє так розвиненої людини — на думку промовця — це бути дійсним борцем за мир. Промова і сама постать віцепрезидента була дуже популярна серед учасників стрічі, виявивши що громадянство Америки творить суцільність з молоддю і слідкує за розвитком своїх наступників.

Стассен не погоджується з висловами Мек Карті про торгівлю з Китаєм

Вашингтон. — Директор Взаємної Безпеки, Г. Стассен, під час свого виступу в Колумбійській радіомережі, висловився проти твердження постійної слідчої комісії, що її очолює сенатор Джозеф МекКарті, про те, що торговельні взаємовідносини Заходу з червоним Китаєм — це „скандальна політика". Свою думку слідча комісія представила в свіжоопублікованому справозданні, де вказала на широкі торговельні зв'язки між Китаєм і країнами, що перебувають під впливом червоних, та західніми союзниками ЗДА. Не погодившись із цим твердженням, Стассен, у відповідях на численні запити, ствердив, що торгівля стратегічно важливими матеріялами між Заходом і Китаєм припинилася, а продовжується лише в ділянці харчових продуктів тощо.

ЗДА ДОСЯГНУЛИ НАЙВИЩИЙ СТАН ЗАТРУДНЕННЯ

Вашингтон. — Згідно з даними Статистичного Бюра Департаменту Комерції, З'єдинені Держави Америки досягнули в минулому році найвищий стан цивільного затруднення. В тому році в країні було пересічно 61,300,-000 затруднених, себто 1,300,-000 більше, ніж в попередньому році. В сільському господарстві було затруднених в тому році 6,800,000 осіб, себто 700,000 менше, ніж в 1950 році, але натомість в інших ділянках господарства кількість затруднених в тому році збільшилася на 500,000 в порівнянні з попереднім роком і виносила 54,500,000. Річний перегляд затруднень вдійсниться не тільки до робітників, які працюють в чужих підприємствах, але й до тих, які самі себе затруднюють. Рівночасно із збільшенням кількости затруднених, зменшилася теж кількість безробітних і виносила в минулому році в цій країні вже тільки 1,700,000 осіб, в порівнянні з 1,900,000 безробітних у попередньому році та з 3,100,-000 безробітних в 1950 році. В минулому році висота затруднення вперше перевищила рекордову кількість затруднених перед війною. З доперішніх даних про стан затруднення в цьому році виходить, що воно виявляє дальшу тенденцію збільшання, що свідчить теж і про дальший зріст продукції й добробуту в країні.

ПЕРЕДБАЧУЮТЬ ЗАНЕПАД В АВТОМОБІЛЬНІЙ ІНДУСТРІЇ

Дітройт. — В колах автомобільної індустрії, яка в останніх роках досягнула свого вершка, передбачують в найближчому часі „стабілізацію" й дальше занепад в автомобільній продукції. Думки поділені тільки щодо швидкости та розмірів такого розвитку, але всі погоджуються, що він наступає. В опінії фахівців причиною такого занепаду в автомобільній індустрії буде, з одного боку, велика теперішня продукція нових авт, що з черги позначується на зменшеному продажу вживаних. З другого боку, продавці нових і вживаних автомобілів призвичаїлися після війни до „легкого збуту" авт та не роблять більше зусиль, щоб цей збут збільшити. Досі автомобільна індустрія зуживала коло 20 процентів красвої продукції сталі та великий процент красвої продукції ґуми, скла тощо. Отже, занепад в автомобільній індустрії означав би зменшення продукції й рівночасно з тим втрату праці для багатьох робітників не тільки в самій автомобільній індустрії, але й в фабриках сталі, ґумових виробів та в низці інших індустріяльних ділянок, зв'язаних з продукцією автомобілів. Економісти, банки й відповідні урядові чинники з увагою слідкують за цим розвитком в автомобільній індустрії, яка в американських обставинах є показником дальшого розвитку або занепаду в цілому господарстві.

У Вашингтоні ставляться скептично до нових надій щодо Кореї

Вашингтон. — Згоду комуністів продовжувати наради для устійнення подробиць і остаточного підписання договору про перемир'я в Кореї, що викликала новий оптимізм в таборі альянтів, прийнято у Вашингтоні з помітним скептицизмом, покликуючись на те, що комуністи досі вже нераз викликали такий оптимізм і з того нічого не виходило. Це ще не значить, що у Вашингтоні не вірять в можливість підписання перемир'я, але дипломатичні кола столиці вважають, що такий передчасний оптимізм завжди кінчиться ще більшою депресією, якою він опісля практично не виправдується. Президент Айзенгавер, що перебув кінець тижня в горах в Меріленді, як теж державний департамент, відмовились від будь-яких коментарів на тему нового розвитку в Панмунджом. Тимчасом на поодиноких ділянках фронту в Кореї продовжувались запеклі бої між комуністичними й альянтськими військами. В поінформованих колах вважають, що комуністи своїми останніми атаками на фронті, які коштували їх багато жертв в людях, намагаються „направити" фронтову лінію, що має стати демаркаційною лінією між Північною й Південною Кореєю після підписання договору про перемир'я.

Місія ЗДА в Арґентіні

Буенос Айрес. — У столиці Арґентіни відбула побачення з президентом держави Пероном добросусідська місія ЗДА, що її очолює брат президента д-р Мілтон Айзенгавер. Члени місії заперечили, що метою їхнього прибуття мало бути обговорення справи позики Арґентіні у півбільйона долярів. Заперечено також, що арґентінський уряд звертався до уряду ЗДА з пропозицією про таку позику. Делеґація підкреслила, що її прибуття до Латинської Америки має завданням нав'язати добросердечні взаємини між сусідніми країнами. З Арґентіни делеґація від'їде на дводенний побут до Параґваю, а потім і до інших країн Латинської Америки. Економісти, що знаходяться в оточенні д-ра М. Айзенгавера, відбувають розмови з представниками торгівлі і фінансів Арґентіни, що говорить про можливість нав'язання тісніших взаємовідносин між двома країнами в цих ділянках.

ЛІҐА МОЛОДІ ПЛЯНУЄ УКРАЇНОЗНАВЧІ КУРСИ В СОЮЗІВЦІ

Представники Ліґи Української Молоді Північної Америки приготовили та представили Українському Народному Союзові загальний плян курсів українознавства, що мали б відбуватися в одному з багатьох приміщень в Союзівці. Заходи в цій справі велись вже від деякого часу й в неділю, 19-го липня, відбулись в цій справі в Союзівці наради між представниками Ліґи й УНС. Від імені Ліґи справу реферувала п. Ольга Кашнер з Дітройту, культурний директор Ліґи, а УНС був заступлений на тих нарадах його головою п. Д. Галичином. Під час розмов прийшло до загального обміну думками щодо самих плянованих курсів, як теж і щодо приміщення курсантів, заанґажування відповідних професорських сил тощо. Курси мали б бути зорганізовані вже в наступному році та будуть одним з головних предметів нарад Ліґи на найближчій конвенції, що має відбутися в традиційному часі Дня Праці, цим разом в Нюарку. Український Народній Союз, який завжди виявляв велику увагу вихованню молоді та підготові свідомих і відданих громадських працівників, привітав ініціятиву Ліґи та рішення піти їй назустріч теж в справі курсів. У висліді недільних інформаційних нарад рішено розробити дальші пляни тих курсів та встановлено в цій справі постійний зв'язок між представниками Ліґи й УНС. З боку УНС тією справою займатиметься існуюча Культурна Комісія в складі пп. Д. Галичина, д-ра Л. Мишуги й д-ра Р. Шумейка, а з боку Ліґи цю справу вестиме окремий Комітет з п. Ольгою Кашнер на чолі.

Хвиля спеки перервана дощем

Нестерпна спека, получена з посухою, від якої терпіла вся середня і східня Америка, перервалась в неділю ввечорі, коли в центрі Ню Йорку й інших різних містах впав короткий дощ. Найвища температура була 18-го ц. м.: це був найгарячіший день в Ню Йорку в цьому році та взагалі найгарячіший 18-ий липень за людської пам'яті. Спека дійшла тоді до 96 ступнів, зате люди мучились може ще більше, бо підвищилась вогкість у повітрі. За поліційним підрахунком, коло 3 мільйони мешканців Ню Йорку було останньої неділі в кількох нюйоркських надморських пляжах, і других стільки виїхало з Ню Йорку в надберезжя та гірські околиці. Сухе гаряче повітря посилило нещастя москітів в північній частині стейту Ню Джерзі. У столиці стейту Ню Джерзі, Третоні, зливний полудневий дощ наробив багато шкоди в нижче положених хатах та в садах, але не приніс великої полекші мешканцям, бо зараз після нього було також душно й гаряче. В Йонкерсі й інших містах стейту Ню Йорк міське управління закликало мешканців здержатися від поливання садів і вулиць водою.

НАДІЇ В КОРЕЇ...

Тоді, коли політики й дипломати вже від довшого часу то висловлюють, то втрачають надії на мир в Кореї, вояки на фронті все ще покладають головну надію на силу своєї зброї, та на свою бойову готовість. На фото: американські танкісти розглядають фронтовий терен в районі останніх боїв.

„ЦЕНТРАЛЬНА РОЛЯ СОВЄТСЬКОЇ АРМІЇ"

В останньому числі „Ню Йорк Таймс'у" з 20 липня, вміщено статтю Г. В. Болдвіна про ключеву позицію в останніх подіях в СССР червоної армії. Автор стверджує, що упадок Берії — це лише перший вияв гострої боротьби за владу, що відбувається за мурами Кремлю. Генерали совєтської армії виступають як фактор у совєтській політиці, намагаючись сягнути по владу, що її тримає невеличкий кремлівський гурток. Автор підкреслює невідкличність упадку Берії, який, як керівник всемогутнього МВД, знав забагато і якого уста мусіли замовкнути, так, як замовкли навіки його попередники. Зокрема МВД сильно зазублювалося з військовими справами, маючи окремі відділи контролі збройними силами СССР і конкуруючи у ділянках розвідки і контррозвідки з військовими установами. Густа сітка шпигунів просякла всі клітини збройних сил — творцем її у великій мірі був сам Берія, — що тепер перебуває в одній з сліпуче освітлених камер Луб'янки й очікує кулі у потилицю. Кінець Берії — це початок дальших подій, що виявлятимуть боротьбу за владу в СССР.

Взаємини між Югославією та сателітами кращають

Білгород, Югославія. — Мадярський уряд погодився створити другу мішану прикордонну комісію для припинення постійних прикордонних інцидентів. Така сама комісія створена вже, на пропозицію Югославії, з румунами і вона відбуде своє перше засідання 27-го ц.м. у румунському містечку Тімішора, заразом по другому боці кордону Югославії. Ці події скріпили переконання офіційних кругів Югославії, що на кивок Москви її сателіти погодилися змінити свою політичну тактику у відношенні до Югославії. З другого боку дуже погані відносини існують далі між Югославією і Альбанією. Недавно альбанці знову вбили одного югославського кордонного вартівника.

Французькі парашутисти знищили ворожі бази

Сайгон, В'єтнам, Індокитай. — У новій воєнній тактиці супроти комуністичних повстанців з В'єтнаму, французьке командування в Індокитаї перевело в п'ятницю і суботу минулого тижня вдалу парашутну операцію. Було скинено коло 3,000 парашутистів біля містечка Лянгзон на самому кордоні червоного Китаю, де комуністичні партизани мали найбільші склади харчів і всякого воєнного спорядження, що його вони дістають від комуністів з Китаю. Парашутисти перемаршували по 20-30 миль в різних напрямках від Лянгзону і нав'язали взаємний зв'язок. Водночас французьке літунство стежило за цією операцією, охороняючи парашутні війська перед атакою ворога. Парашутисти мали точно означені цілі, користуючись інформаціями, одержаними від втікачів з-під комуністичного режиму. 200 таких цивільних утікачів супроводило парашутистів і помагало їм в їх акціях. Це була велика проба боєздатности французького літунства в Індокитаї та водночас спроба внести заколот в повстанські ряди і показати їм французьку мілітарну силу.

Криза в Ірані триває

Тегеран. — Після шести днів невдалих спроб „воскресити" завмерлий іранський парламент, що наслідком масових зречень послів втратив був приписану конституцією більшість, потрібну для скликання засідання, — спікер парламенту д-р Моазані заявив, що „прийшов найтруднійший період в житті іранського парламентаризму". На вівторок 21-го липня заповіджено в Тегерані й інших іранських містах великі маніфестації з нагоди перших кривавих вуличних демонстрацій, що довели до упадку уряд Агмеда Гавама і повороту до влади Моссадека. До Тегерану викликано три бригади війська з танками для забезпеки спокою. Преса комуністичної партії Тудег проголосила гасло: „Смерть шахові, хай живуть комуністи!"

Нову неонацістську партію засновує американський німець

Бонн. — 622 делегати, що репрезентували 30 різних дрібних неонацістських груп у різних частинах Західної Німеччини, зібрались на наради у Мангаймі для скликання загальних зборів, що вибрали 6 кандидатів для найближчих парламентарних виборів, які відбудуться 6-го вересня ц. р. Присутні гостро осуджували кол. президента Б. Т. Рузвелта за його нібі протинімецьку політику та славили адмірала Деніца, що як німецьким канцлером після упадку Гітлера й відбуває тепер з'язничну кару у Шпандав, як воєнний злочинець. Одним із головних промовців був Едвард Е. Флекенштайн, який сам представив себе присутнім, як американський громадянин із Вікоген, Н. Дж. Він прибув до Німеччини 6 тижнів тому „шукати вірних німців".

ГЕН. КЛАРК ДОБАЧУЄ МОЖЛИВІСТЬ ШВИДКОГО ПЕРЕМИР'Я В КОРЕЇ

ЧЕРВОНІ ПОГОДИЛИСЬ ПРОДОВЖУВАТИ ЗАХОДИ ДЛЯ ОСТАТОЧНОГО ПІДПИСАННЯ ДОГОВОРУ

Токіо. — Комуністичні представники на відбутих за закритими дверима пленарних сесіях мирових делегацій у Панмунджом мали погодитись на продовжування нарад для устійнення останніх подробиць та остаточного підписання договору про перемир'я в Кореї. На цій підставі ген. Марк Кларк, головний командувач альянтських військ на Далекому Сході, висловив надію про можливість швидкого підписання договору, не зважаючи на неясність ще деяких розбіжних думок у цій справі між альянтами й комуністами. „Хоч до розв'язання все ще залишаються деякі пункти, все ж таки успіх сьогоднішніх (неділішніх) нарад повинен привести до швидкого підписання договору про перемир'я" — заявив ген. Кларк кореспондентам. Основною проблемою на недільних нарадах в Панмунджом була справа вимаганих комуністами альянтських гарантій, що альянтські й головно південно - корейські війська респектуватимуть постанови про перемир'я. Наради, як згадано, були таємні, але опісля альянтські представники погодились на публічну заяву голови комуністичної делегації, північно-корейського генерала Нам Іля, що комуністи оцінюватимуть альянтські гарантії тільки „відповідно до їх вартости". Факт, що комуністи погодились продовжувати наради для остаточного підписання договору, свідчив би про те, що альянтські гарантії мали „свою вартість". Найважливішою такою гарантією для комуністів мало бути запевнення голови альянтської делегації, ген. Вільяма Гарісона, що альянтські війська виконають постанови про перемир'я навіть у випадку, якщо б уряд Південної Кореї наказав своїм військам порушити ці постанови. На запит комуністів, чи Об'єднані Нації відмовлять Південній Кореї всякої допомоги, включно з фінансовою й господарською, на випадок, коли б південно - корейські війська порушили договір про перемир'я, ген. Гаррісон відповів недвозначно, що так. Тимчасом у Панмунджом комуністи вже почали приготовляти окремий будинок, в якому мала б відбутися церемонія підписання договору про перемир'я.

Відновляються переговори між Англією і Єгиптом

Каїро. — Генерал сер Браєн Робертсон, голова британської місії, що переговорювала з урядом Єгипту про мирну полагоду конфлікту у справі Суезу та його зони, вернувся до Каїро і дав оптимістичну заяву щодо дальших розмов з єгиптянами. Натякаючи на недавні місцеві конфлікти між британською залогою Суезу, населенням Єгипту і владою, Робертсон заявив, що „багато дечого сталося у світі і тут за моєї відсутности, але нічого не сталося, що могло б захитати віру в мирну полагоду спірних проблем між Великою Британією і Єгиптом". Робертсон зазначив, що будь-яка догода мусить брати під увагу повну суверенність Єгипту. Проте, він перестеріг, що не слід сподіватися „ніяких драматичних ані дуже швидких наслідків" його повороту.

„Чи хочете бути за 5 марок американським шпигуном?"

Берлін. — Таким демагогічним закликом німецькі комуністи намагаються відстрашити східних берлінців та взагалі німців із Східньої Німеччини від зголошування за 5-марковими бонами, що їх видаватимуть у західній частині Берліну всім східним німцям, що зголосяться за ними, з правом дістати за них щомісячну харчеву допомогу. Ця сума невеличка, але за неї можна буде дістати кількакратно більше харчів, як у Східній Німеччині. Так, наприклад, молоко продається в підсовєтській частині Німеччини тільки для немовлят і коштує шестикратно більше, як його продають у західному Берліні східним німцям. Розподіл харчів для східних німців зорганізувало управління західнього Берліну тимчасом з власних харчевих запасів, що їх воно призбирало на випадок нової совєтської блокади. Ці запаси будуть доповнені харчами, що їх тепер посилає в допомогу східним німцям американський уряд. Посадник західнього Берліну, д-р Ернст Ройтер, заповідаючи цей розподіл харчів для східних німців, що розпічнеться наступного понеділка, висловив одночасно думку, що у східній частині Німеччини треба сподіватися в недалекому часі повторення протисовєтських демонстрацій, і то у ще більших розмірах, як 17-го червня ц.р.

У МАДЯРЩИНІ ВЕРТАЮТЬСЯ ДО ЛАСКИ ПОКАРАНІ МІНІСТРИ

Відень. — Чотири мадярські міністри, що попали в неласку за попереднього прем'єра Матяса Ракоші і втратили свої становища, тепер, за нового прем'єра Імре Надя, вернулися назад до мадярського уряду, як його члени. — Ще чотири колишні міністри не дістали нових призначень.

СХІДНЬО-НІМЕЦЬКІ КОМУНІСТИ ШУКАЮТЬ ВИНУВАТЦІВ

Берлін. — Східньо-німецький бунт з 17-го червня ц.р. разом із подіями в Совєтах і яскраво виявленим упадком Берії, — викликали затривоження, збентеження і заколот в підтримуваній Совєтами німецькій комуністичній партії. Видко це виразно по дискусії, яка ведеться на сторінках офіційного органу комуністичної партії „Нойес Дойчлянд". Цей часопис закидає партійним робітникам „дефетизм", жадає скріплення партійної пропаганди, витикає промахи в політиці комуністично-робітничої юнії і т. д. Зокрема, Політбюро комуністичної партії висловило „догану" міністрові транспорту у Східній Німеччині, Вендолі Вайнбергерові за його „капітуляцію" перед бунтівниками в Роштоці в дні 17-го червня. З комуністичної партії викинено якогось Адальберта Генгста, що разом із Вайнбергером допустився „капітуляції". Вимоги робітників, щоб перевести перевибори в управі опанованої комуністичною партією юнії у Східній Німеччині, названий часопис відкидає, як щось, що лежить „у капіталістичних інтересах".

СВОБОДА SVOBODA
Український щоденник UKRAINIAN DAILY

FOUNDED 1893

Ukrainian newspaper published daily except Sundays, Mondays & holidays (Saturday & Monday issues combined) by the Ukrainian National Association, Inc. at 81-83 Grand Street, Jersey City 3, N. J.

Entered as Second Class mail Matter at the Post Office of Jersey City, N. J., on March 30, 1911 under the Act of March 8, 1879.

Accepted for mailing at special rate of postage provided for Section 1130 of Act of October 3, 1917 authorized July 31, 1918.

ПЕРЕДПЛАТА:		SUBSCRIPTION RATES:	
На рік	$10.00	One year	$10.00
На пів року	5.25	Six months	5.25
На три місяці	2.75	Three months	2.75
В Джерзі Сити і закордоном:		Foreign and Jersey City Rates:	
На рік	$12.00	One year	$12.00
На пів року	6.50	Six months	6.50
На три місяці	3.50	Three months	3.50

За кожну зміну адреси платиться 10 центів.

За оголошення редакція не відповідає і не зобов'язується повертати незамовлені матеріяли.

Адреса: "SVOBODA," P. O. Box 346, JERSEY CITY 3, N. J.

„МУДРА І ПОСЛІДОВНА"

Американські кореспонденти, що дописують до американських газет з Москви, згадуючи про звільнення Мельникова, виразно писали про „русифікацію" України, зокрема Західньої України. Тому саме нам цікаво було поглянути в „Радянську Україну", як представляється ця справа в органі Центрального Комітету Комуністичної партії України, Верховної Ради і Ради Міністрів Української РСР. Щойно наспіла „Радянська Україна" (ч. 149 з 26 червня) і вона якраз про це пише в статті п. з. „Послідовно проводити ленінсько-сталінську національну політику" — „мудру і послідовну".

Американський кореспондент подав точно й ясно, про що мова. Не так в „Радянській Україні", що повинна б заговорити куди ясніше про „русифікацію" бодай в такому випадку, коли за неї Кремль когось „карає". Але тут пишеться дуже осторожно про те, що „Бюро ЦК і колишній секретар України тов. Мельников у своїй практичній роботі допустили перекручення ленінсько-сталінської національної політики нашої партії, які виявилися в порочній практиці висування на керівну партійну і радянську роботу в західних областях України працівників переважно з інших областей УРСР, а також у фактичному переведенні викладання в західньоукраїнських вузах на російську мову". Про „мудру і послідовну ленінсько-сталінську національну політику" згадується в статті аж дев'ять разів, при кожному натякові на те, що виявляє на ділі звичайну русифікацію. Виглядає, що редактор в страху, щоб часом йому не приписали такого страшного вчинку, як писання в українській газеті про русифікацію в Україні... Тим треба мабуть пояснити, що й на вступі статті згадано теж і з цієї нагоди „українських буржуазних націоналістів — цих найлютіших ворогів, підлих зрадників, аґентів іноземних розвідок", як і те, що „трудящі Радянської України завжди кріпили і будуть кріпити дружбу з російським народом".

Пишучи про Львів та Західну Україну, згадується спершу, як там квіте „українська культура, національна формою, а соціялістична змістом", та як інтеліґенція „разом з усім українським народом невтомно працює в ім'я дальшого зміцнення могутности нашої соціялістичної батьківщини". Потім щойно згадується, що „партійні організації західних областей України протягом останніх років допустили грубі помилки, незадовільно вели роботу по висуванню кадрів керівного партійного і радянського активу з місцевого населення", як теж не виконали „одного з найголовніших завдань", себто „виховання і сміливого висування на керівні пости в усіх ланках партійної, радянської, комсомольської, наукової, культурно-освітньої та іншої роботи кадрів з західньоукраїнського населення". Покликуючись на „ленінсько-сталінську національну політику", стаття стверджує, що „викладання в західньоукраїнських вузах фактично було переведене на російську мову".

Хто знає, чи при новій чистці не прийдеться редакторові заплатити навіть і за таке писання, не зважаючи на його часті покликування на „науку" Леніна і Сталіна, як і те, що статтю закінчено „дружбою з великим російським народом" і погрозами в бік „імперіялістів та їх аґентів — українських буржуазних націоналістів", та що зараз поміщено біля статті, як „радісно жити і трудитись в нашій країні". Теж і в підвалі пішов наступ на „американсько-українських націоналістів". Читаємо там ще й про „найогиднішу постать ватиканської братії", себто „митрополита графа Андрія Шептицького, ідеолога Греко-Католицької Церкви в західних областях України", який змальований як „єзуїт-дипломат, аґент пілсудчини і фашизму", що „став надхненником українського буржуазного націоналізму".

Цікаве й те, що хоч „націоналістичні виродки приречені на загибель", то — як читаємо при самому кінці — „поки останні з цих мерзенних бандитів тримають в руках зброю, нам треба бути на сторожі, бо в своїй шаленій люті вони здатні на які завгодно злочини".

Кінець війни в Кореї й безробіття

У всесвітній історії маємо чимало прикладів, що володарі, втікаючи перед соціяльно-економічними труднощами, коли зростала в краю нужда і потягала за собою марево соціяльних напружень, просто провокували війну, не тільки на те, щоби відвернути увагу населення від отих внутрішніх проблем країни та зроблених промахів влади, але й щоб переставляти господарку краю на нові рейки, подекуди багато простіші й вигідніші, як за мирних часів.

Американець не хоче війни, він не є „вояком від народження", як є ним напр. німець. Американець має досить власного простору для життя („лебенсравм") і не думає про підбій чужих країв. Він привик до безмірних можливостей своєї країни і живе на найвищій у світі життьовій стопі. Війну визнає за конечну тільки тоді, коли його дійсно спровокували та дійсно загрозили його батьківщину. Тому американець не є тілом-душею при війні в Кореї, бо Корея далеко, а престижеві моменти і політика на дальшу мету, що казали зареаґувати Америці на большевицьку аґресію в Кореї, є не легко зрозумілі пересічному обивателеві. Він повторяє арґументи своїх політичних провідників, але без переконання, без душі. І тому обіцянка зробити мир в Кореї була найбільш атракційним гаслом обох кандидатів в останніх президентських виборах.

Але перспективи того замирення викликають теж марево деяких поважних господарських труднощів. Вправді теперішній секретар скарбу ЗДА, Джордж М. Гомфрі, сам промисловець із високою економічною освітою, запевняв у своїх публічних виступах, що закінчення війни в Кореї не відіб'ється на добробуті населення, бо збільшиться мирний промисел й оборот гроша, проте найповажніші американські часописи висловлюють острах, що коли б тепер прийшло до кінця війни в Кореї, то рівно за рік, в половині 1954-го року, безробіття буде майже вдвоє таке велике як тепер. У першій половині цього року було 66,638,000 працюючих людей в ЗДА, соціяльно забезпечених. Впродовж найближчого року збільшиться це число на пів мільйона наслідком природного приросту. Зате в тому самому часі коло 1,700,000 осіб появиться на ринку праці, звільнившись з армії, або через зменшення континґенту війська в краю, або через втрату праці наслідком обмежень промислу на воєнні цілі та достав до армії хліборобством. Конкретно, з теперішнього континґенту 3,350,000 осіб у військовій службі передбачується звільнити до половини майбутнього року 160,000. Дальші редукції прийдуть після замирення в Кореї. Всі вони будуть або вертатися на свої становища, або шукати нової праці. З досвіду обох останніх світових воєн відомо, що з масовим напливом здемобілізованих вояків іде паралельний двоякий процес: ветерани безумовно мають першенство в обсаді нових посад, але мають часто труднощі в повороті на давні посади, зайняті в міжчасі іншими людьми, тепер дуже часто добрими робітниками, що їх працедавці не хочуть позбутися. Тепер передбачується труднощі з цивільними роботами тому, що американський мирний промисел, маючи дуже обмежені ринки збуту (відпали всі комуністичні країни), плюс збіднілі країни европейського Заходу, які можуть приймати американський товар в менших скількостях), буде обмежений. Фарми будуть потребувати менше робітників. Передбачується зменшення не тільки державних етатів (скількости посад), але й платень. Але найбільше відіб'ється згадана вже редукція державних замовлень на воєнні цілі, отже редукція підприємств, що працюють на оборону краю.

У висліді цивільні роботи („джаби") можуть впасти до пересічі 59,930,000 в першій половині 1954-го року в порівнянні з 61,494,000 в тому самому часі цього року. Якщо здійсняться передбачування американських економістів, то скількість шукаючих праці збільшиться на коло 2,200,000 осіб. Коли додати до цієї цифри 1,634,000 теперішніх безробітних, то будемо мати вже досить поважну цифру округло 3,850,000 безробітних, себто майже акуратно скільки було в Америці напередодні вибуху війни в Кореї. Правда, це буде ще багато менше від 5,650,000 безробітних, які були в ЗДА напередодні вибуху війни у 1941-му році, не кажучи вже про страхітливу цифру 13-ти мільйонів безробітних у страхітливому часі американської депресії з 1933-го року.

Очевидно, причини до паніки нема ніякої, тим більше, що є всі познаки, що урядові чинники здають собі справу з усіх цих небезпек. Одним із найбільших доказів сторожкости уряду є його гарячкові намагання поставити на здорові основи фінанси держави, себто зрівноважити бюджет (на рік 1952/53 був дефіцит на $4,016,640,378, а залишений президентом Труманом новій адміністрації прелімінар передбачував новий новий дефіцит на округло 10 більйонів, з чого теперішня адміністрація зрізала більше, як половину видатків) і публічне задовження, що дійшло до фантастичної висоти 259,150,744,131 долярів. Здорова фінансова держава з такими багатствами і можливостями як ЗДА не має чого лякатися господарської кризи і завжди може зарадити такому явищу як безробіття, коли б воно грозило загальним нещастям.

M. C.

Перед новим етапом

Український Конґресовий Комітет оголосив свій черговий заклик в справі Українського Народного Фонду. Це вже маємо четвертий заклик. Народний Фонд проіснував три роки і вступив до четвертого.

Виступ Комітету в справі Фонду мимоволі викликає різні думки та міркування.

Звичайно, в справі Фонду ми маємо одну популярну формулу: „мало, треба більше".

Формула, в засаді, вірна. Але сьогодні спробуємо оцінити справу не в аспекті бажаного й майбутнього, а лише реального і сучасного.

Бо в життю все так буває: ідеали, стремління, а, з другого боку, реальна дійсність. І люди мають серед тої дійсности і стараються також в ній знаходити свої позитиви, задоволення й радощі.

Ось так і з Фондом. Спробуємо оцінити ту дійсність. Вона скромна, але не така уже й малозначуча. Справді, Конґресовий Комітет подає, що за три роки Фонд зібрав 367,000 долярів. (У 1950-му році — 102,000 дол. (кругло), в 1951 — 128,000 дол. і в 1952 — 136,000).

367 тисяч долярів, що пішли на суто наші, українські, національні потреби. Правда, тих потреб так багато, що гроші Фонду мимоволі розбиваються на малі частини і їх якби не видно. Але, коли б, скажемо, всю цю суму призначити на якусь одну мету, наприклад на придбання Народного Дому в Ню Йорку, то ми могли б уже мати десь в центрі міста півмільйоновий імпозантний будинок, себто те, чого не могли осягнути протягом довгих літ.

Ось що означає концентрація капіталу, акумуляція сил!

Повернення грошей на одну якусь справу могло б дати певний ефект і є досить спокусливе. Але, на жаль, Фонд не може собі того дозволити. Не може тому, що живе життя й діючі інституції вимагають гроша і підтримки, хоч би й найменшої, уже сьогодні, зараз, бо ж треба йому підтримувати працю різних наших установ, тут і в Европі, а далі видання інформативних часописів і брошур, друк і розсилка конґресових рекордів, інтервенцій в політичних справах, організацію прилюдних виступів і т. д.

Для малої ілюстрації тих різних справ і потреб наведемо, напр., дрібніші асиґнування, які признав оце недавно Конґресовий Комітет на своєму останньому засіданню 20 червня ц. р.

І так, уділено: на „Дім Культури" в Ню Йорку — 4,000 дол., Науковому Т-ву ім. Шевченка — 500 дол., Українській Вільній Академії Наук — 500 дол., на підтримку студентству в Европі (Кодус) — 1,000 дол., Українському Вільному Університету — 300 дол., УТГІ в Німеччині — 100 дол., УТГІ в ЗДА — 100 дол., Центральному Союзові Українського Студентства (ЦЕСУС) — 150 дол., Центральному Представництву Української Еміґрації у Німеччині — 300 дол., Українській Шкільній Раді в ЗДА — 800 дол., Союзові Українських Студентських Т-в з ЗДА — 500 дол., Об'єднанню Українських Мистців — 400 дол., Т-ву „Український Пласт" — 400 дол., українському хору „Думка" — 400 дол., Союзу Української Молоді — 400 дол., ЗУАДК — 3,000 дол., Військовим Інвалідам — 850 дол., Студентському Т-ву „Обнова" в Еспанії — 50 дол., часопису „Україна" (німецькою мовою — 100 дол.

Суть цих і подібних асиґнувань в тому, що тут дрібною фінансовою піддержкою уможливлюється праця, біля якої затруднені цілі шереги людей і які ту працю виконують цілком безплатно, з ідеї.

І ще одно щодо ролі нашого Фонду. Бували зовсім недавно часи й моменти в українському життю, коли створювався розпачливий стан, коли треба було червоніти самим перед собою за свою безпорадність, за своє „жебрацтво". Приходила якась нагла потреба — конечна подорож чи побачення в політичних справах — і українська громада ставала перед таким фактом безсилою й безпорадною, або починалась нервова метушня. А коли мова про хворобу чи смерть якоїсь видатної нашої людини, й жалюгідна жебранина, щоби ту наглу справу „якось" залагодити.

Нині, відколи діє Народний Фонд, це уже минуло. В наглій громадській потребі є куди звернутись і, хоч скромно, але спокійно й гідно, без метушні і понижень, справу полагодити.

Розуміється, сучасний стан Фонду далекий від ідеального. Міг би й мусів би він бути в два й три рази більший. Безперечно, далека від ідеалу й сама організація збірок Національного Датку. Але: цінім і бережім те, що маємо, чого досягли, бо воно є базою і підставою дальшого розвою й розросту.

А нині скажім слово — не похвали, — вони її не потребують, — але признання усім тим, що зрозуміли ролю й значення Народного Фонду і свої обов'язки щодо Фонду, як свідомих українських громадян. Вони тихо й скромно, протягом трьох років виконували свою повинність, але з тої скромної повинности виросли сотки тисяч долярів на українську справу. В кожній ділянці українського національного життя бере участь їх доляр і їх цент.

Покійний чехословацький президент Т. Масарик називав цю тиху, але солідну, конструктивну службу й працю — „героїзм буднів".

Побажати б, щоб в новому діловому році цей „героїзм" виказали й ті тисячі українців, що ще не належать до будівничих Українського Народного Фонду та імен яких ще нема в почесних списках цієї нашої так важливої Національної Установи!

Світозор Драгоманов

Як людина стає европейцем

„Міжнародний секретаріят для молоді", створений минулого року „Европейським Рухом", видає кількома мовами двотижневик „Молода Европа". В числі за червень вміщено розмову співробітника цього часопису з директором Европейського Центру Культури Дені де Ружмоном, яку подаємо в скороченні, як вислів напряму виховання молоді в Західній вільній Европі.

Запитання: Хочу спитати, які чисто персональні міркування зробили Вас прихильником сполученої Европи?

Відповідь: Я народився в Нешателі, тобто в кантоні, який останній прилучився до Швайцарської Федерації 1848 року. До того часу Нешатель був князівством, сувереном якого був в той самий час король Прусії. Я, отже, народився на півдорозі між Францією і Німеччиною і маю багато предків французів і кількох німців. Коли я почав подорожувати під час моїх студій, довго перебуваючи в Австрії, Німеччині, Італії й Франції, знаходячи двоюрідних братів майже всюди, я ніколи не почував себе чужинцем в жодній з наших країн. Такий „космополітичний" вигляд мого европейства...

Після закінчення студій я довго жив в Парижі і у Франції і в цей час я написав більшість моїх книг, які всі скупчують увагу на визначенні персоналістичної доктрини, яка в перекладі на політичну мову, на мій погляд, — федералізм. Я брав участь у видаванні часописів „Новий порядок" і „Дух"...

В 1938 році я опублікував мій „Щоденник з Німеччини", в кінці якого я викрив Гітлера, як протиевропейця, бо протифедераліста. Мобілізований на протязі року до армії Швайцарії... я опублікував працю під заголовком „Місія або димісія Швайцарії", в якій виложив потребу зв'язку між персоналістичною концепцією людини, як доктриною або, краще кажучи, федералістичним поводженням і потребою европейської спілки... Будучи лектором у Франкфуртському університеті з 1935-го по 1936 рік, я мав сміливість викласти курс про тотожність між якобінськими і гітлерівськими доктринами, курс, який викликав різні рухи серед студентів, з яких кілька були в чорних і коричневих строях. З якобінства вийшов Наполеон, Наполеонівські війни і націоналізм цілого століття. Наполеон хотів зробити Европу, це так, але, як Гітлер, він хотів европейську державу, а не реальну, дійсну Европу. Він хотів призначати префектів... Держава якобінського, централізаторського, уніфікаційного духа і неминуче тоталітарного — це найгірший ворог федерованої Европи, багатство і творчість якої народжуються з різноманітности.

Запитання: Але якщо надто настоювати на наших різноманітностях, то що станеться з нашою цілістю і на чому можемо основувати цю цілість?

Відповідь: Почнемо з 1940 року. В кінці цього року я був висланий до З'єдинених Держав Америки для низки доповідей. Звідтам я поїхав до Арґентіни і коли я повернувся в Ню Йорк в листопаді 1941 року, ЗДА вступили у війну. Не стало можливости знов повернути до Швайцарії. В Ню Йорку я знов відкрив Европу. За поглядом американців немає французів, німців, швайцарців, але є тільки европейці. Поскільки моя европейська федералістична позиція була суттю своєю протигітлерівська, війна проти Гітлера виглядала для мене війною за сполучену Европу. Я тоді не мав сумніву, що Гітлер привласнив гасло „Нової Европи"...

При першому поверненні до Европи в 1946 році, мене запросили говорити про „Европейський дух" на „міжнародній зустрічі" в Женеві...

В липні 1947 року, коли я повернувся з нового перебування в Ню Йорку, мене відвідав Раймон Сільба, з яким я не був знайомий. Він попросив мене відкрити промовою перший федералістичний конгрес, який мав зібратися в Монтре. Поскільки я вагався виступати в політичних обставинах, за якими міг слідкувати тільки здалека, він мені сказав: „Маєте тільки повторити ваші думки з 1939 і 1940 років, це якраз те, що чекає конгрес". Так було зроблено. Моя промова, брошурами гурта „Федерація" була широко розповсюджена серед борців руху — „Европейської Спілки Федералістів".

Зробім підсумок: я був ведений до европейської ідеї своїм народженням, своєю зацікавленістю і подорожами під час своїх студій, своєю філософською і навіть богословською еволюцією, нарешті подвійним історичним усвідомленням, викликаним з одного боку нацизмом, з другого — моїми роками в Америці.

Запитання: Які на Вашу думку дитячі хвороби европейського будівництва?

Відповідь: Існує перш усього хвороба, яку я назвав би французькою. Я думаю не тільки про політичну нестійкість Франції, але також про труднощі, які вона переживає в ліквідації недавнього минулого — страху перед Німеччиною. Франція, яка була авангардом европейського будівництва, нині його слабе місце.

У всіх европейських країнах недоцінюють водночас нинішню слабість і приховані сили Европи. Негру, перечисляючи вартісні сили в нашому світі, назвав тими днями Америку, СССР, Китай і Індію. Він Европу просто забув!

Запитання: Чи треба розуміти, що Ви прихильник зусиль для політичної Спілки, які відбуваються в Страсбурзі і Люксембурзі?

Відповідь: Природно! Я також за Федерацію шости. Федералістичній доктрині, особливо федералістичній практиці властиво починати малими здійсненнями, кількома особами, тими, що хочуть. Федералізм протисестиматичний, але емпіричний і єдиний реаліст.

Запитання: Як швайцарець чи Ви не шкодуєте, що Ваша країна не бере активнішої участи в европейському будуванні?

Відповідь: Я боюся, щоб Швайцарія не була останньою країною, яка увійде в Европейську Федерацію. Але тоді цей вхід буде доказом, що Федерація міцна і стала. І це буде також досягненням того, що я назвав місією Швайцарії. Я Вам процитую два александрійські вірші, які дають прекрасний підсумок нашому ізоляціонізмові, трохи скупому, а також величі федералістичної ідеї, яку ми здійснили в малому розмірі і майже не усвідомлюючи це.

Ось перший:

„Швайцарія доїть свою корову і живе мирно".

А ось другий:

„Швайцарія в історії матиме останнє слово".

Чи знали Ви, що ці два вірші написав Віктор Гюго?

Володимир Барагура

МІЖ ФРОНТОМ І ПАРТИЗАНАМИ

(2)

— Ферданкелюнґ, фердамт, нохайнмаль, — кричить і показує на незатемнене вікно. Показується, що в приступі радости ми забули затемнити вікно й це було причиною небажаної візити. Я поспішно заплатив 20 золотих кари. Німець потягнув носом запах розтопленого товщу, кинув оком сюди, туди, сховав гроші, не давши посвідки й уже привітніший, вийшов.

З уваги на тяжке положення, я вислав дружину з дитиною до родини під Перемишль тимбільше, що ми дістали наказ ночувати в бюрі й бути кожночасно готовими до евакуації.

Але минали тижні, а большевицький наступ не починався. Паніка притихла, евакуаційна гарячка пригасла, Львів вертався до „нормального" життя. Надія вступила в серця львов'ян, коли на провесні вулицями міста групами по кількадесять штук почали проїздити в напрямі Тернополя важкі німецькі танки — „Тигри" й „Пантери" та змоторизовані з'єднання частин СС у повному бойовому виряді, що їх кілька дивізій перекинули з Італії на східній фронт. У тому часі львівському громадянству запрезентувалися й перші бойові частини Дивізії „Галичина", що з вишкільного табору пішли на фронт захищати свою вужчу батьківщину перед ворожою навалою.

У зв'язку зі скріпленням оборонних ліній, німецькі авторитетні чинники з нагоди різних публічних виступів заявляли, що Галичина за ніяку ціну не буде здана большевикам і що тут остаточно совєтська сила буде зламана, а ініціятива перейде в німецькі руки. За якийсь час із фронту прийшли вістки, що свіжо-прибулі дивізії СС почали протинаступ і відбили деякі місцевини в околицях Тернополя, Станиславова, Коломиї. Проте воєнні звідомлення називали тільки окремі села, що свідчило про обмежені цілі німецького наступу й про його невеличку ударну силу. Доходили теж вісті, що в околицях Бродів, Сокаля, Тернополя, Чорткова, Станиславова копають глибокі рови та проводять сильну оборонну лінію. Сподіваних ворожих налетів не було, деколи тільки з'являлися над містом окремі розвідчі літаки.

У тому часі східній фронт відвідав Гітлер. Був дощевий день на провесні. Я повертався Жовківською вулицею, коли нараз роздався несамовитий рев автомобілевих гудків і сирен. Серединою вулиці з неймовірною швидкістю гналися поліційні мотоцикли. Вони зганяли зі шляху в бічні вулички а то й у рів селянські фірманки, що масово з'їхалися на ярмарок. Обабіч тротуарів тягнулись довгі шпалери густо розставлених поліцистів. Вслід за мотоциклями теж із максимальною швидкістю гналися військові авта зі старшинами. В одному шостиособовому відкритому авті в оточенні генералів сиділа людина в польовому одностроєю з насунутою на очі шапкою австрійських альпейських стрільців. Густі коротко пристрижені вусики збудили в мене думку, що це Гітлер. Вся ця несамовита метушня тривала кілька хвилин і прошуміла наче буревій. На мій запит, що сталося, один поліцист відповів — фюрер поїхав.

Був латинський Великдень. Погода прекрасна. Місто в святковому настрою. Хоч на дворі ясно, вулиці світили пусткою, бо була поліційна година. Але з помешкань долітали веселі вигуки й співи. Народ веселився. Ми сиділи в одній із кімнат нашого бюра й гуторили. Нараз сильні детонації стрясли повітрям раз, другий, третій. За хвилину вибухи стали безперервні і щораз наближалися.

— Бомби! — почулись крики. Большевицький налет!

Згодом до вибухів бомб долучилась і канонада німецької протилітунської артилерії.

Ми мерщій схопилися й побігли до сховища. Я був останній. Та тільки добіг до першого поверха, як розлягся різкий свист і оглушаюча детонація. Скло з коридорового вікна посипалося на мене, а якась раптова сила кинула мною на долівку. На подвір'я впала важка бомба. Я схопився і одним скоком опинився в підвалі. Над нами грохотіло, дудніло, гупало, весь будинок стрясався. Жінки й діти плакали, дехто молився. Добре після півночі втихло.

Перший большевицький налет заскочив Львів зовсім неприготованим. Німці не мали часу навіть вдарити на сполох.

Бомби нанесли великі втрати — зокрема потерпів головний залізничий двірець і його околиця, вул. Сапіги, Греко-Католицька Духовна Семінарія, що межувала з будинком головної пошти, вул. Оссолінських. Були численні людські жертви.

З того часу налети ставали щораз частіші. Большевики бомбили зчаста станцію, пошту й військові об'єкти. Зокрема тяжкий був один налет, під час якого бомба пробила бетоновий перон саме, коли на рейки в'їхав швидкий потяг з Кракова. Проте народ швидко звик до відвідин большевицьких літаків. Сирен у Львові не було, зате кілька чергових пострілів „фляків" (протилітунська артилерія) сповіщали тривогу.

Мені довелося відбути подорож до Станиславова на сільсько-господарську виставку в Черняві. Подорож була небезпечна, бо залізничний шлях пробігав прифронтовою смугою, а большевики були віддалені заледве кільканадцять кілометрів. Про близькість фронту свідчили безконечні засіки з колючого дроту, що їх німці поклали серед хвилюючих ланів збіжжя обабіч залізничої лінії. Над поїздом зчаста пролітали літаки й невідомо було, чиї вони. З їх появою поїзд зупинявся, а пасажири тікали під містки, в ліс, або в збіжжя.

Спокій, що панував у Станиславові, не зважаючи на близькість фронту (17 км.) і одні відвідини большевицьких танків — здивував мене. Життя плило нормально, бюра працювали, театр і кіна грали, народ і не думав про евакуацію. Таку атмосферу створив окружний комісар д-р Альбрехт, який впевняв, що прихід большевиків виключений.

Я переконував своїх знайомих, що їх оптимізм безпідставний. На мої арґументи один мій друг відповів, що стигматик Пилипко (таких появилося тоді доволі багато) запевняв його про розгром большевиків під Станиславовом. Блаженні віруючі!

Я поїхав на сільсько-господарську виставку, яких 7 км. від Станиславова, отже 10 від фронту. Вона була влаштована на просторих оболонях села Черняви. Офіційно влаштував її Абтайлюнґ Ернерунґ унд Ляндвіртшафт (Відділ Прохарчування й Сільського Господарства), фактично це був труд, піт, запопадливість і працьовитість українського селянства, що в тяжкий воєнний час уміло виплекати такі прекрасні зразки сільсько-господарських продуктів.

Вистава займала колосальну площу. Заступлене було все сільське господарство: хліборобство, городництво, садівництво, бджолярство, птахівництво, скотарство, коноводство, с/г технологія, фабрикація с/г продуктів. Програма багата й різноманітна та цікава — практичні покази, діяграми, схеми, статистичні дані, кінні перегони, ревія найкращих зразків скоту. Були нагороди й відзначення. Грали сільські оркестри, було навіть правдиве пиво.

Юліян Павчак (Бруклин)

ОДИН ДЕНЬ В СОЮЗІВЦІ

„Бувають дні, які залишаються в пам'яті людини на ціле життя" — сказав чи написав колись якийсь поет і ми повторюємо це при нагоді наших замітніших переживань. Бо й справді бувають в житті людини радісні, соняшні дні, вже сама згадка про які розганяє сірі хмари наших буднів. До таких днів я зарахував би й кожний день побуту на нашій прекрасній вакаційно-відпочинковій оселі, в Союзівці біля Кергонксон. Як виглядає такий один день в Союзівці для кожного гостя, без уваги на те, чи він приїхав на один тільки день, чи на один тиждень або й на довше? Почнімо наш день від нашого приїзду.

Я приїхав автомобілем з Бруклина. Переїхав міст Вільямсбург на Іст Рівер, опісля тунель Лінколна попід Гудсон, шляхом ч. 3 доїхав до 17-тки й тсю дорогою їхав аж до Вуртсборо, де скрутив на право на 209-тку й тою вже прямо до Кергонксон та до Союзівки. Не трапилось і без пригоди. Велика таблиця зі стрілкою й написом біля 209, яка показує Вам куди звертати до Союзівки, приміщена біля самої дороги, зглядно за дорогою, на яку треба звертати. Як хто їде хочби тільки 30-40 миль на годину, той цілком певно зорієнтується до чого відноситься той знак щойно після того, як вже промине дорогу, на яку повинен був звернути. Треба тоді — якщо нема руху на дорозі, вертатись взад, або, якщо є рух, шукати місця й нагоди, щоб завернути. Це комплікує доїзд і тому необхідно поставити ще один знак з попередженням бодай на одну милю перед зворотом. Це моя скромна заввага.

Я виїхав з Бруклина коло год. 6-тої рано й коло години 9-тої рано вже був в Союзівці, не порушуючи приписаної законом швидкости їзди. Доїхавши бічною дорогою до місця, де новий напис знову каже вам звернути вже до самої Союзівки, ви бачите, як перед одним з багатьох великих, чистенько помальованих домів, наче на привіт вам лопотить на високому машті два великі прапори: американський і український. Вже від в'їзду ви бачите теж порозкидувані на великій площі біля басейну кольорові парасолі та людей в купелевих костюмах: одні гріються на сонці, інші купаються в басейні, а ще інші дивляться як другі купаються.

В'їхавши до Союзівки та заїхавши перед головний вхід до Гостинниці, Вам назустріч виходить та вітає вас один з членів управління Союзівки: вічно чимось заклопотаний Данило Слободян, або завжди поетично замріяний ред. Лев Лепкий, чи меткий в своїй молодості п. Ярослав Балабан. За ними ви входите до великого вестибюлю, в якому огортає вас така привітня в гаряче літо холодна свіжість, ви „кинули оком" на багате устаткування вестибюлю та на людей, що сидять у вигідних фотелях, приглядаючись телевізії, чи розмовляючи, й підходите до адміністраційної канцелярії, де просять вас вписати своє прізвище до реєстраційної книги, питаються вас на як довго приїхали та довідуються про ваші побажання, визначують вам кімнату чи апартамент і насамперед скеровують вас східцями вниз до просторої їдальні, щоб поснідали.

Ця їдальна, то одна з гордостей Союзівки та інж. Ястремського, що її проєктував. Холодно-свіжа, ясна, з десятками столиків, біля кожного з них стоять чотири вигідні крісла. Мене запровадили до столика число 22. Заки я до нього дійшов, стиснув не одну знайому руку. Он там сидить п. Малетич зі своїм „джуніором" з Ню Йорку, тут п. Кучмак, наш артист з Лонґ Айленд, отут біля мене знайомі з Нюарку, з Филаделфії, з Амстердаму, з Ню Гейвен — всіх не перечислити. Я ще не розглянувся, як біля мене вже стоїть з карточкою-меню вічно усміхнений та швидкий і рухливий Мирон з Филаделфії й питається чого бажаю собі на сніданя: помідоровий чи овочевий сок, яку кашу, як приготовані яйця та каву, чай чи молоко. Разовий чи білий хліб? А може волієте булочки? Яку мармоляду волієте? А воду, з ледом чи без леду? І чоловік почувається щонайменше, як Аґа хан, якому всі хотіли б догодити, не дивлячись хто він та що він.

Поснідавши, вийшов я знову до вестибюлю, там сказали мені, що моя кімната ч. 7, що мої речі вже там, що обід починається від год. 1-ої та чи не маю я ще яких побажань. Я вийшов на веранду, сів собі у вигідний лежак, що заколисався піді мною, взяв в руки ранішню газету, але зір, замість на газету, летить в безкраї простори, на масиви гір, зелені ліси, біленькі людські оселі та серпентини доріг, що простягаються перед вами, як далеко сягає око.

Віддихнувши та налюбувавшись красвидом, іду „між люди", себто до басейну, що перед Веселкою. А Веселка — це місце всіх розваг. Там окрема білярдова заля, там прекрасна заля до танців, там стрункий Майк, завжди в сніжно-білій сорочці та з чорним „мотильком" послужить вам кожним напитком, там електрична столова кругольня, там „шафа", яка за 5 центів гратиме величезний вибір українських пісень або модерних американських, там справжня „веселка". І тут знову через скляну стіну ви подивляєте безмежні гірські простори та прекрасні красвиди.

Тут теж басейн, гордість Союзівки й радість гостей. 60 стіп довгий, 30 стіп широкий і коло 20 стіп глибокий в найглибшому місці, та переділений мотузком з кольоровими дерев'яними плавцями в тому місці, доки безпечно купатись і тим, що не вміють пливати. Біля басейну широкі парасолі, що дають вам тінь, якщо ви її бажаєте, тут скошена трава, на якій ви можете положитись, тут справді всі вигоди.

Згадаю про одну подію, яка трапилась власне в цьому дні та яка свідчить про відношення управління Союзівки до своїх гостей. З басейну почала „втікати" вода. Щоб знайти причину та її усунути, треба було випустити воду. Але день соняшний і щоб не позбавити гостей приємности купелі, Данило Слободян телефонує до єдиного ще в околиці більшого готелю, що має воду до купання, та в якому побут коштує до 40 долярів ДЕННО, інформуючись, чи не прийняв би на це пополудне наших гостей. Управління готелю з жалем відмовило, бо готель і купіль були заповнені. Це викликало в мене досить сумні рефлексії. Не тому, що не зможу купатись, бо не належу до тих, що за водою „пропадають", але тому, що в цьому готелі, де за один день побуту треба платити стільки, що за тиждень в Союзівці, переповнено, а в Союзівці ще знайшлося б досить місця. Між тими в дорогому готелі, який ані вигодами ані нічим іншим не різниться від Союзівки, або й не дорівнює їй, повно тих, що дбають про своє здоров'я й відпочинок, між ними й багато колишніх наших співмешканців з Белзу чи іншої Жовкви, а наш нарід — та краще на тому не розводитись, щоб не втрачати респекту до своїх та до себе самого. В кожному разі, не діставши інших можливостей, управління Союзівки завезло гостей автомобілями до поблизької річки, де теж можна до схочу купатись і пливати. Ремонт басейну в Союзівці скінчено за один день і він знову відданий до вжитку гостей.

О год. 1-шій вдарив Союзівський „ґонґ" на обід. Ви не мусите поспішати, можете прийти й годину пізніше й обід завжди до вашого розпорядження. Але, як я ствердив, гості волюють товариство й біля год. 1:30 вже майже всі були в їдальні при своїх столиках. На столах застаєте список страв і ви ще не вспіли зорієнтуватись, чого собі бажаєте: росіл чи борщ, варену або печену курку, чи може сіканці, печеню або голубці, до того смажену чи варену картоплю, салату чи будь-які інші роди ярин, овочі, пуддінґ чи може радше морозиво, каву, чай чи молоко або евентуально пляшку пива за 30 центів, як біля вас вже стоїть Мирон або один з його помічників та чекає на ваш розпорядок. За обідом — веселі розмови, спомини, коментарі. Розмовлють при столах і між столами, жартують, сміються.

По обіді маєте до вибору: пообідну дрімку в своїй кімнаті, у вигідному фотелі на веранді чи надворі в тінях дерев, молодші, волють смажитись на сонці або купатись, ще інші вибираються на мандрівку індіянськими стежками по великих лісисто-гористих просторах Союзівки. Он там під одною парасолею сіла собі одна „велика чвірка", включно з п. Душником, старшим братом редактора Душника, до пообідного преферанса, а наші жінки посідали собі в тіні кріслатих дерев біля Гостинниці й правдоподібно присвячують свою традиційну „годинку для ближнього".

Вечера починається о год. 7-мій з такою самою процедурою, як обід, з тим тільки, що страви інші. Під кінець вечері ред. Лепкий заповідає якусь імпрезу, цим разом була „жива газета", користаючи з нагоди, що на відвідини приїхав один із співробітників „Свободи".

Опісля — вечірне життя концентрується у Веселці. „Шафа" грає, молодь танцює, старші теж, інші сидять при столиках та дебатують ке пиво краще, ще інші біля білярду, або в сусідній кімнаті продовжують преферанса чи змагання в бриджа, ще інші приглядаються телевізії і так кожний по своїй волі, та вподобі проводить вечір. А якщо ви сидите довше й зголодніли, то Майк може вам послужити не тільки пивом, чи іншими напитками, але й „сендвічом".

І так радісно та погідно пройшов ваш час в Союзівці. Ви йдете до своєї кімнати, де чекає на вас приготоване до нічлігу вигідне ліжко. Великі вікна широко відчинені, тільки густа, але майже невидна сітка на них хоронить вас від всіляких нічних літаючих сотворінь. Ви положились в ліжко, але раджу вам відразу натягнути на себе й друге накривало, приготоване для вас на нічному столику, бо інакше будете „сікти зубами" з холоду. Ви положились і вас огортає така типова для Союзівки нічна тишина, тільки легкий шум дерев вколисує вас, наче мати дитину, до сну, на який вам не доводиться довго ждати.

Так, в загальному, виглядає один день в Союзівці, що назавжди залишиться у вашій пам'яті. Ви хотіли б, щоб так було всі, але що неможливо, то ви докладете всіх зусиль, щоб їх було якнайбільше, в цьому і в наступних роках, скільки вам їх ще приписала доля. Не вірете? Переконайтеся самі!

ІНФОРМУЙТЕ АМЕРИКАНЦІВ ПРО УКРАЇНУ

КОРИСНА ПРАЦЯ ПАУК

Вже у поїзді, коли я від'їздив до вишкільного військового табору, один із добродіїв вручив мені кусник паперу, старанно скрученого в трубочку, на якому були записані адреси наших установ та організацій. Трубочку я заховав, ще в останнє глянув на знайомі обличчя і поїзд рушив в дорогу. Шкода було залишати рідних та знайомих, але кликав обов'язок кожної молодої людини.

На вишколі в короткому часі я зробив собі чимало приятелів, шукав за українцями та на жаль не стрінув. Дуже часто американські товариші розпитували мене про мою залишену батьківщину. Живо цікавились її культурним розвитком та економікою. Один приятель із Бофало, Н. Й., добре був поінформований про Україну, читаючи навіть деякі книжки про неї, а крім того чув дещо із радія. Залюбки розпитував про українських повстанців (є тепер лейтенантом).

Однак, назагал, можна було стрінути вояків а навіть старшин, що мали дуже поверхове або просто помилкове поняття про Росію, Східню Европу, зокрема про Україну. Україну уважали етнографічною частиною Росії, а її нарід — південним плем'ям, що говорило російським діялектом і не любило північних племен. З такими товаришами треба було провадити нераз довгі дискусії, заки можна було їх переконати. Товариш із Бофало і деякі інші допомогали мені.

Одного дня після живої дискусії на тему „Східня Европа" я рішив переглянути „трубочку" і знайшов там адресу Пан-Американської Української Конференції — ПАУК. Я прийшов давно до висновку, що моя праця була б успішніша, якщо б я мав книжки про Україну англійською мовою. Тому зараз же написав листа до ПАУК та просив поради. Я представив їм свою ситуацію українця в американському війську та просив книжок англійською мовою, які я міг би позичати цікавим на них й бажаючим їх військовим капелянам, старшинам, підстаршинам та рядовикам.

За кілька днів я одержав книжки та лист, а в якому було написано:

...„Ваша думка правильна і ми радо займемося її реалізуванням...

...Просимо однак Вашої та інших наших братів помочі... Оскільки будете потребувати більше книг, то просимо нас повідомити", а далі пишуть: ...„Ми радо висилали б наші матеріяли теж до військових бібліотек, тому просимо по змозі подати ном їх адреси".

Так почалась наша співпраця.

Я одержував книжки десятками та роздавав, бо охочих брати й читати було багато. Після короткого часу із книжок, присланих ПАУК, інструктори виготовляли доповіді та виголошували їх на тижневому зібранні. Мандруючи по різних місцевостях, я повіс туди й книжки. Товариші, від'їзджаючи в усі сторони світу, включно з Кореєю, забирали книжки, читали їх, а по прочитанні передавали іншим.

Коли я опинився у військовій лічниці в Сан Франсіско, то не тільки ПАУК мені прислав книжки, але на моє прохання вислала до місцевої радіовисильні 10 найкращих українських пластинок. „Бюлетень" я одержував постійно, якого статті я використовував для інформаційних цілей. У військових бібліотеках на тему України книжок майже не було. Якщо були, то передрук із радянських видань. Востаннє появились книжки Кравченка. Одначе їх чужинцям зрозуміти було досить тяжко. ПАУК в цьому напрямі міг зробити дуже багато, якщо тільки мала б адреси військових бібліотек.

Як можна сподіватись, я також натраплав на деякі труднощі... Одного разу треба було довго переконувати бібліотекарку, заки вона прийняла книги. На труднощі я звертав мало уваги, а завжди додержувався відомої правди, що впертістю і терпеливістю можна перебороти найгірші перепони.

І дійсно — успіх був великий. Деякі товариші, старшини, капеляни, ставали щирими нашими приятелями.

Тільки тепер я зрозумів, як багато в цьому напрямі зробила ПАУК, від якої я одержував сотні книжок зовсім даром, із написом на кожній книжці: "Compliments of Pan-American Ukrainian Conference."

Приятелів нам треба багато більше, праця наша щойно почалась, тому не повинно бути ні одної військової бібліотеки, де не була би книжка про Україну англійською мовою. Де ми не знаходились би в школі, війську, фабриці, чи при іншій праці, нашим обов'язком є інформувати чужинців правильно про нашу залишену батьківщину, а ПАУК нам напевно допоможе. Тоді напевно дійдемо до довго жданої мети.

Ютика, в червні 1943.

Ярослав Л-ей.

З ЖИТТЯ ГРОМАД І ОРГАНІЗАЦІЙ

Клівленд, Огайо

Академічні виклади

Шостий з черги доклад у рямцях Академічних Викладів на тему: „Недоліки модерної відживи сучасної цивілізованої людини" виголосив місцевий лікар з власною практикою д-р Микола Грушкевич.

За словами прелеґента тепер погляди на відживу змінені. Давніше будували їх лише на науці про білковину й кальорії, тепер вітамінами й мінералами в поживі набрали особливого значення. Хоч багато вже просліджено, але ще дуже багато відживних проблем не розв'язано й ледве чи вдасться колись людині все збагнути.

Прелеґент обстоював думку, що найздоровішою і найбагатшою у вітаміни була, є і остане назавжди природна віджива, головно яринно-овочева. Всякого роду „поправи" й „приправи" їжі це лиш неприродні чинники, які відходять щораз дальше від природної їжі. Різного роду консерви, чи прерізними хемікаліями вдержувані в т. зв. „свіжому стані" поживи, це лиш обманювання самого себе. М'ясні поживи через надмірне „приготування" головно в печі теж не дуже пособляють здоров'ю людини, зокрема коли їх вживається забагато. Свій дуже повчаючий доклад закінчив прелеґент висновком, що не належить відбігати від природи, а по можності повертати до первісної овочевояринної відживи, до сирої, свіжої, зеленої городовини й до свіжих овочів, які далеко краще пособляють здоров'ю людини між всі найсмачніші консерви. Треба отже все природне залишити настільки природним, наскільки воно можливе.

Дуже оживлена дискусія, головно нашого жіноцтва, була доказом великого зацікавлення цим докладом, який побіч його наукової вартости, дав ще дуже багато цінних, практичних порад фахівця-лікаря, який побіч своїх фахових занять сповняє радо ще й дуже важливе завдання лікаря-громадянина.

Д-р О. Наклович

ВІСТІ З УКРАЇНИ

(За советською пресою)

САТИРИЧНА КОМЕДІЯ „РАКИ"

Товариш Микалков написав російською мовою п'єсу „Раки", яку ставить російський театр ім. Лесі Українки в Києві. „Сюжет комедії С. Михалкова не складний, його цілком вистачило б на фейлетон", пише про цю п'єсу Ол. Полторацький в „РУ" з 12 червня її короткий зміст: „Дочка відповідального працівника Лопоухова познайомилася на пароплаві з якимсь пройдисвітом, недавно звільненим з тюрми, Ленським. Короткого знайомства було цілком досить, щоб вона закохалася у пройдисвіта, ввела його в дім батька як свого нареченого. Лопоухов влаштовує майбутнього зятя на відповідальну посаду. Скориставшись з ротозійства (непильнування) Лопоухова і його оточення. Ленський викрадає державні гроші і намагається втекти". Цього року вже кілька совєтських п'єс були на цю саму тему. Але всі вони примітивні, і можна дивуватися, що столичні театри їх виставляють. Навіть казьонний критик Ол. Полторацький бачить в цій п'єсі „недоліки". „Невеличкий матеріял твору розтягнутий штучно на три дії. Далеко не все тут умотивоване. Дійові особи змальовані здебільшого однією фарбою, характер їх і функція в п'єсі зрозумілі з першого ж знайомства". А проте критик мусить похвалити п'єсу, бо її ставив російський театр ім. Лесі Українки в Києві.

„ДЕ ЗУПИНИТИСЬ ПРИЇЖДЖОМУ?"

„До промислових міст Ворошиловградської області — Краснодона, Свердловська, Боково-Антрацита щодня приїздить у службових справах багато людей. А зупиниться їм ніде: тут досі немає готелів. Приїжджі змушені блукати по місту й шукати приватної квартири. Все це добре відомо завідуючому Ворошовградським облкомунгоспом тов. Петренкові. Але тов. Петренко і досі практично нічого не зробив, щоб у вказаних містах командировані мали де зупинитись". Не зробив, бо не може нічого зробити.

Книжка й часопис — найнеобхідніші речі в домі культурної родини.

СПРАВЛЕННЯ ПОМИЛКИ

В статті п. Віктора Приходька — „До історії одного викону" (з приводу 60-ліття проф. В. Доманицького) — „Свобода" 15 липня 1953 р., при ламанню газети, випав один абзац, який відновляємо з наведенням попередньої і послідуючої фрази:

„Отже, в історії повстання (чи відновлення) УТҐІ в Реґенсбурзі, серед гурту ентузіястів, проф. В. Доманицькому належиться перша і ведуча роля.

Але, сказавши А, з необхідністю треба було сказати також Б. Раз існує висока школа й студенти, то потрібні й підручники. Але деж їх дістати?

Все, що було надруковане в Подєбрадах, в Чехії, там і залишилось і т. д.".

Голос Читача

ПРОБЛЕМА ПІСТРЯКА

В рубриці „Листування Редакції" подано на днях, що надходять прохання подати адресу винахідника „нового ліку проти пістряка", д-ра Павлоцького.

Зацікавленим подаю відомості, які кілька тижнів тому були в дуже поважнім щоденнику „Die Neue Zeitung", який видають американці для німців.

Отож д-р Павлоцький живе від кільканадцяти років в Швайцарії і займається в своїй лябораторії дослідами над недугою пістряка. Його лік „Carscin", відомий вже від кільканадцять років, не виправдав надій, як це ствердили на клініках німецькі й швайцарські науковці.

Наукова експертиза видала осуд неґативний. Передаю те, що вичитав, а свої думки не висловлюю.

Щодо теперішнього стану науки про пістряка та його лікування побажана також стриманість. Ніяких чудесних ліків ще нема.

Часте провірювання здоровного стану, зокрема у жінок (груди й внутрішні полові органи) є дуже вказане. Вчасні операції дають добрі вислідки.

Д-р Степан Дмоховський

СЕРГІЙ ЛИТВИНЕНКО ПЕРЕВИБРАНИЙ НА ГОЛОВУ ОБ'ЄДНАННЯ МИСТЦІВ

Дня 21 червня в приміщенні Літературно-Мистецького Клюбу в Ню Йорку відбулися річні Загальні збори Об'єднання Мистців Українців в Америці.

Вибрано тридцять трьома голосами нову Головну Управу Об'єднання в складі: голова Сергій Литвиненко; заступники голови: Володимир Січинський і Петро Мегик. Члени Головної Управи: Петро Холодний, Михайло Черешньовський, Яків Гніздовський, Мирослав Радиш, Іван Паливода, Святослав Гординський, Розалія Шуль, Петро Андрусів, Роман Пачовський.

Винесено ухвали в справі виставок, створення допомогового фонду для потребуючих мистців тут і в Европі, та в багатьох інших організаційно-мистецьких справах.

ВСТУПАЙТЕ В ЧЛЕНИ У. Н. СОЮЗУ!

ІСТОРИЧНА СИҐАРА

(Фейлетон)

І що не робіть, а скаже хто слівце „сиґара", так в мене зразу виринає в уяві огрядна фіґура прем'єра сера Винстона. А ота сиґара димиться — димиться! Господи, та скільки ж уже вона так димиться? Вже в пів віку — і диму, як з атомної бомби. Світу Божого не видно за тими димами.

Магічна сиґара пана прем'єра! Тільки ще в батька народів, царство йому сатанинське, люлька така була. Пакне було — а тут тобі „п'ятілєтка" хмарою-тучею розтяглась над безмежними просторами, пакне вдруге — мільйон хрищеного народу як язиком злизало, пакне ще — а тут тобі на Сибірі, на людських кістках заводи виросли!

У сера прем'єра сиґара теж магічна. Снноби всього світу, зітхали до неї. Приїде, бувало, на конференцію яку, не так уже й на його фіґуру дивляться, як на оту сиґару. Фоторепортери тільки кліп-кляп, кліп-кляп — сиґара в центрі, товстюща, сиґара у губах пана прем'єра, а за хмарою диму усмішка джентлмена в циліндрі... Кореспонденти ж патетично звітували: „В часі бурхливої дискусії над шляхом дальшої політики, прем'єр вийшов на балкон. Сиґара жевріла в темені вечора, розприскувалася іскрами, нагадуючи про можливості другого світового пожару..."

Чи димилася ота славна сиґара, як Польща та Франція та країна за країною падали — за димами - пожежами? Не видно було. Одне певне: коли пана прем'єра привезли вантажним автом по кримських бездоріжжях до Ялти, магічна сиґара, що супроводжала кар'єру цього політика, десь загубилася по дорозі.

У Ялті я не бував, но кажуть, батько народів, царство йому сатанинське, на лавочці сидів, на гостей ждучи: і люльочку пак-пак, аж світ затьмився.

— Да, що це? — каже — а усмішка в густий вус. — А де ж ваша знаменита сиґара? Загубили? Ой, лишенько, далека доріженька та й не рівненька. Ну, нічого. Попробуйте нашого хову. Добрий табачок, добре в носі свербить!

Преподнесли тоді прем'єрові нову сиґару.

Потягнув, пакнув — прелесть! Прямо індіянська люлька миру! Прямо чудо. Чує пан прем'єр, а він переісточується. То було; воювати хотілося, пляни батерій укладалося, хитрих — прехитрих маневрів, а тут нараз таке мирне, благодатне розположення духа. Світ у рожевих кольорах! Світ як шкільний ґльоб, а він та батько народів як велетні над ним похилилися та тицькають пальцями по півкулях та крутять світом, крутять як завгодно.

— Но, то як бути? — пита батько народів — Польщу та отих решту сателітів даси проковтнути?

Ладився пан прем'єр щось відповісти, а тут як закрутить в носі, тільки пчихнув здорово на ввесь ґльоб, аж сльози потекли.

— На здоров'ячко! — каже батько народів. — А Германія як? Пополам?

— Пополовині — тільки злетів димок з сиґари.

— Австрія?

— Пополовині.

— Корея? Пополам?

— Пополовині.

— Світ?

— Пополовині...

З'їхалися ще потім, ділили. Ех, ділилося, ділилося.

Погасла люлька батька народів, а сиґара димиться і димиться.

Прелесть не сиґара!

Сяде пан прем'єр писати спомини і возлітає в його уяві батько народів як ангел миру і добродій майбутніх поколінь. Пошлють прем'єрові секретну депешу: ого, мов, воювать, можна ж погодитись як бувало. Пополам не хочете? Та чом же ні? Пополовині!

Хтось спробував обуритися, протестувати, мовляв, бодай трішки моралі, джентельмени, збереження якихсь засад, а на обличчі пана прем'єра усмішка.

— Я не зобов'язувався завоювати всю територію Кореї і передати її під владу пана Сингмана Рі. Договорено ж: Пополовині!

Ех, і сиґара! Магічна, історична!

Клим Булька

УСПІХИ НАШОЇ МОЛОДІ

Раїса Шило-Бакум, донька сотника Армії УНР О. Шило, мешкає в Бронксі, Ню Йорк. Два роки вчилася в „Ґантер Каледж" в Ню Йорку і в другій половині червня закінчила цей Каледж з дуже добрими успіхами. В останньому семестрі перед закінченням виграла дві грошові конкурсні нагороди — одну за декламацію, а другу за спеціяльну літературну працю. Перейшла до Колумбійського Університету, де буде закінчувати студії разом з чоловіком, що повернувся з Армії та закінчує студії в цьому ж Університеті. Пані Раїса Шило-Бакум під час навчання в Каледжі весь час працювала в бюрі на досить важкій і відповідальній праці повний день, а вечорами вчилася.

ШІКАҐО — ОСІДКОМ ПРОТОІГУМЕНА ЧСВВ

Шікаґо. — З достовірних джерел повідомляють, що о. Інокентій Лотоцький, протоігумен ЧСВВ переносить свій сталий осідок до Шікаґо, Іл., а саме до парохії св. о. Миколая, де ігуменом і парохом є д-р Володимир Гавліч.

КОРОЛЕВА „ДНЯ У. Н. СОЮЗУ" В ШІКАҐО

Шікаґо. — Українське Шікаґо відкрило свій літній сезон пікніків в неділю 12 ц. м. річним пікніком Відділів У. Н. Союзу, що носить назву „День У. Н. Союзу". Цьогорічна участь нашого громадянства, своїх гостей, а то й інших національностей, мало що не подвоїла числа учасників з минулого року, яке дійшло до 4,000 народу. Цей успіх треба завдячувати солідній підготовці Дирекції Дому Відділів У. Н. Союзу та прекрасній погоді. На пікніку замічено гостей з Ню Йорку, з Денвер (Колорадо), з Мішиґен та з інших сусідних стейтів. Королевою „Дня У. Н. Союзу" на 1953 р. вибрана п-на Льорен Дацків з 106 Відділу, а її прибічницями-„княжними": п-на Наталя Деркач, від Осередку СУМА — Півнік і п-на Марія, Тереса Лимак, від жіночого Відділу УНС ч. 125 в Шікаґо.

Д-Р БОГДАН НЕЧАЙ

В Університеті в Міннеаполісі, Міннесота, 13 червня відбулася промоція на доктора ветеринарної медицини Богдана Нечая, сина др. інж. Семена Нечая і др. Марії Начаєвої.

Молодий український доктор почав свої ветеринарні студії в Українській Господарській Академії в Мюнхені, Німеччина, і осягнувши там пів-диплому, продовжував науку в німецькій школі в Гісені, де пройшов два клінічних роки. Після переїзду до Америки, він ще впродовж трьох років студіював в Університеті в Мінеаполісі.

Попередній европейський вишкіл і знання мов відкривають перед молодим доктором можливості наукової праці в Америці.

Щоб поздоровити Богдана Нечая з осягненням доктората й скласти побажання успіхів, група молодих українських ветеринарних лікарів в Міннеаполісі влаштувала обід 14 червня. Під час промов на цьому обіді вручено йому грамоту, артистично виконану на перґаменті старокозацьким письмом. Грамота ця закінчується таким уступом: „Хай животворчий дух твоїх предків, що сходить на тебе через твого батька, не покидає тебе ціле твоє життя. Високо тримай наш український прапор".

Д-р Т. Кордуба.

УКРАЇНЕЦЬ З КАНАДИ ДІСТАВ ДВІ СТИПЕНДІЇ В ЗДАМЕРИКИ

Албертійський Університет в Едмонтоні повідомив у місцевім „Едмонтон Джорнел", що його інструктор німецької мови, Олександер Малицький, дістав одночасно дві стипендії в ЗДА, одну з університету в Сінсінаті, Огайо, а другу з стипендійного фонду сен. Р. Тефта, для дальших студій і написання докторської праці в університеті в Сінсінаті. Стипендіят уродився в Чорткові, Західня Україна, в листопаді 1925 р. і є сином Миколи й Ірини з Пігутів Малицьких. Гімназію закінчив у Чорткові в лютім 1944 р. По виїзді на скитальщину розпочав студії на факультеті модерних мов Інсбруцького університету, де студіював два роки. Восени 1948 р. приїхав до Едмонтону і тут негайно записався на дальші студії в Албертійськім університеті, де весною 1950 р. з відзначенням отримав диплом Бечелор оф Артс а в наступнім році, викладаючи німецьку мову на цьому ж університеті, написав дипломову працю, на основі якої отримав ступень Мастер оф Артс. З початком нового шкільного року Олександер Малицький виїзджає до Сінсінаті в Огайо на дальші наукові студії з ділянки модерних мов і написання докторської праці.

Книжка й часопис — найнеобхідніші речі в домі культурної родини.

ВСЯЧИНА

ТРУМАН ВЗЯВ ІЗ СОБОЮ ГОТЕЛЕВІ КЛЮЧІ

Бувший президент Труман признався, що йому трапилося те, що трапляється багатьом іншим людям: виїжджаючи з готелю Валдорф-Асторія в Ню Йорку, він узяв із собою ключі від кімнат, в яких мешкав. Ключі знайшов аж дома і дав секретарці, щоб вислала їх до Ню Йорку.

БІЛКА ЗЛОМИЛА ЧОЛОВІКОВІ НОГУ

Маленька білка (вивірка) зломила ногу Джекові Ґаліярдові. А сталося воно так. В парку Вудленд Гілс в Клівленді білка скочила на голову 67-річного пана Ґаліярда. Старий настрашився і, падаючи, зломив собі ногу. Недаром кажуть: не знаєш ні дня, ні години.

ПАПУГА НАВЧИЛАСЯ ТОГО, ЧОГО ЇЇ НЕ ВЧИЛИ

18-річна Лоретта Табак купила собі молоденьку папугу, яку вчила виголошувати деякі слова. Довго тривала наука перших слів, між якими було й слово „Пітер" (назва цієї папуги). Але пізніше птах легко засвоював собі слова і тепер репертуар цієї папуги обіймає 75 слів. Найцікавіше тут те, що папуга легко навчилася багатьох слів без окремого навчаня: вона їх чула, як люди розмовляли між собою. До тих слів „приватної лектури" належать такі вислови, як „ти дурень", „та що робиш", „йди геть", „як ти тут взявся"?

ДИТИНА ХОДИТЬ ВЖЕ ВОСЬМОГО ДНЯ ПІСЛЯ НАРОДЖЕННЯ

Пані Маріон Колтин має клопіт із своєю дівчинкою, бо вона вже восьмого дня після народження почала ходити. Мати купала її і побачила, що дитина піднеслася на коліна, а пізніше й на ноги та пробувала ходити. Лікар наказав батькам, щоб не дозволяли ходити цій дитині вже в перших тижнях її життя, бо вона може зломити свій хребетний стовп. Мати не може дати собі ради із своєю потіхою, бо дитина ходить без чужої помочі, і важко їй перешкодити в цьому.

ДИВНИЙ ДАРУНОК ПРЕЗИДЕНТОВІ АЙЗЕНГАВЕРОВІ

10 липня президент Айзенгавер скликав свій кабінет на нараду. Нарада, як звичайно, починається тихою молитвою, коли всі присутні схиляють свої голови та мовчки моляться, кожний по-своєму. Президент дуже спішився, бо мав після наради підписати кілька нових законів, а після того відлетіти до південних стейтів, щоб особисто оглянути шкоди, як спричинила посуха. Після молитви віцепрезидент Ніксон промовив такі слова: „Сьогодні перші роковини того дня, коли перед роком іменовано кандидатом на президента найкращого рибалку на голоси в цій країні". Негайно С. Д. Джексон і секретар президента Джеймс С. Ґаґерті підняли з долівки коробку з принадами для риби та з вудками. Але під час цього сталася маленька пригода секретареві Ґаґерті: один гачок зачепився до його штанів і ніяк не можна було його відорвати. Дехто радив секретареві, щоб скидав штани. Секретар червонівся, але в кінці звільнив штани від вудки. Віцепрезидент Ніксон дістав комплет письмового приладдя на бюрко.

Ставайте членами Українського Народного Союзу, а тимсамим і співвласниками 14-ти мільйонового майна організації!

Посмертна Згадка

МАРІЯ ГЕЛЕНА СІРОЦЬКА (з роду Сушко) членкиця відд. 25 УНСоюзу в Джерзі Ситі, Н. Дж., померла в шпиталі по довгій недузі 4. травня 1953 р. в 45 році життя. Покійна походила зі села Мечишчів пов. Бережани, Зах. Україна. Полишила в смутку мужа Дмитра дочку Арету Гриньовську і родичів д-р Олександер і Олександра Сушко. Похорон відбувся 7. травня з погребового заведення в Johnstown, Pa. Тіло поховано на грек. кат. цвинтарі св. Володимира. — В. Їй П.!

Секретар.

Ділимося сумною вісткою, що наша Найдорожча Мама й Бабуня

МАРІЯ МОЙСАКОВА,

б. учителька й голова Марійської Дружини, упокоїлася в Бозі в Стриї в 1951 році в 72 році життя.

Заупокійна СЛУЖБА БОЖА й ПАНАХИДА будуть відправлені в укр. кат. церкві при вул. Бетирст в Торонті 28. липня, о год. 9-тій рано.

Ірина Дувало й Марія Гороховянка, доньки, Василь Дувало, зять, Юрій Дувало, внук.

В четвер дня 24. липня 1953 о год. 8. вранці відправиться в українській церкві св. Івана Хрестителя в Нюарку при Мортон вул.

ЖАЛІБНА СЛУЖБА БОЖА з ПАНАХИДОЮ

за спокій душі

сл. п. АНДРІЯ ГАРАСЕВИЧА,

що згинув трагічною смертю в альпейських горах дня 24. липня 1947 р.

РОДИЧІ.

В зв'язку з народженням нашого сина передаємо найщирішу подяку

ДР. ВОЛОДИМИРОВІ ВРЕЦЬОНІ

ЛІКАРЕВІ Dr. KING'S HOSPITAL, BAY SHORE, N. Y.

за незвичайно дбайливу та високо-компетентну лікарську опіку й поміч, що все набагато перевищали вимоги ставлені лікарським обов'язком.

Марія з Гаврищаків і Стах ЯРОШ
66 — 34, 108th Street
Forest Hills, N. Y.

Липень, 1953

ТАРЗАН, ч. 3109. Допомога надбігає.

NOT RELISHING THE PROSPECTS OF A FIGHT IN THE CONFINES OF A DARK DEN, TARZAN DOVE ASIDE AS GIMLA FLASHED TOWARD THE LOW OPENING.

AS HE SWAM HE THOUGHT OF AMRA AND KROOG AND HOPED THEY HAD FOUND A MEANS OF ESCAPE FROM THE BRANCH PASSAGE.

A MOMENT LATER HIS HOPE WAS ANSWERED IN THE PERSON OF KROOG HIMSELF, FOLLOWED BY A SCORE OF ARMED MEN, GALLOPING TOWARD HIM.

Не вважаючи на примсмість можливість боротьби в межах темної печери, Тарзан занурився, коли Джімля кинулся до низького отвору.

Коли він плив, то думав про Амру й Круга, чи вони знайшли засоби втечі з перехрестя коридорів.

Хвилинку пізніше його надія знайшла відповідь в особі самого Круга, за яким ішли двадцять озброєних людей, поспішаючи до нього.